

Martin heeft graag grote lammeren. Dit jaar voldoet het merendeel aan die wens.

Het ruwvoer voor de geiten bestaat uit grasklaver, vers uit de wei of in balen.

De biologisch gehouden dieren hebben een hoge productie.

Britse Toggenburger bokken uit België moeten de veestapel verder verbeteren.

Een simpele blokkenwagen voorziet de geiten tweemaal daags van vers voer.

De geiten kunnen, als het minder nat is, elke dag naar buiten.

Sociale boer met eenvoudige bedrijfsvoering

Tekst en foto's: Wilma Wolters

De pachtboerderij die hij na tien jaar zoeken vond, maakte zijn droom werkelijkheid: Martin Waal werd boer. Nu zeven jaar later realiseert Waal zich dat hij het boer-zijn wat geromantiseerd had. Maar door zijn biologische bedrijf misschien wat minder alledaags maar wel heel eigen in te richten, geeft de boerderij hem veel voldoening.

Het is een lange rechte weg, evenwijdig aan de A7 die je 500 meter verderop ziet, een eindje buiten het dorp Zuidoostbeemster. Om je heen een rustig landschap met rechte, grote kavels, voornamelijk grasland, en natuurlijk de typisch Noord-Hollandse slootjes en water-tjes. Om de paar 100 meter vind je aan de oostzijde van de weg een boerderij of burgerwoning. In een van die boerderijen wonen Martin Waal en Linda Stoeten met hun drie kinderen Antje, Teun en Frida. Achter de stolpboerderij staan de geitenstallen: een pas uitgebouwde stal waar de 440 melkgeiten en melkstal zijn gehuisvest en een kleinere stal voor de lammeren. De familie houdt hier een biologisch melk-geitenbedrijf.

Biologische boer
Martin is boerzoon en hij wilde boer worden. Hij zocht tien jaar naar een geschikte pachtboerderij, vond die in Zuidoostbeemster, en keerde zodoende weer terug naar zijn

geboortegrond. Vanaf januari 2008 pacht hij samen met Linda deze voormalige schapenboerderij. "Het land was al biologisch en dat wilde ik per se. Ik heb meer vertrouwen in de biologische markt. De prijs voor biologische geitenmelk is redelijk stabiel gebleken en neemt gestaag toe. Bovendien heb ik biologisch van huis uit meegekregen en wordt biologisch door de maatschappij positiever benaderd." De stallen waren dus niet geschikt voor koeien, ook de 14 hectare die bij de boerderij hoort zou daarvoor niet voldoende zijn. Wel voor geiten. En omdat Martin wist dat de zuivel-lars van De Klompenhoeve in Egmond aan den Hoef op dat moment wel meer geitenmelk wilden verwerken, was er meteen een afzetkanaal gevonden. Martin kocht 275 genetisch goede lammeren met een hoge gezondheidsstatus van één bedrijf. "Je kunt maar één keer starten. Wat je mist bij genetisch minder goede dieren, kun je er in tien jaar niet meer bij fokken. Dan maar wat duurdere lammeren."

Dezelfde gedachte had Martin over de gezondheid van de lammeren waarmee hij zijn eigen bedrijf zou starten: hij wilde de dieren per se van één bedrijf. "In de twaalf jaar dat ik bij Gezondheidsdienst voor Dieren werkte heb ik zoveel ellende gezien door het samenvoegen van dieren. Bij de aankoop van dieren van één bedrijf kun je al problemen krijgen, bij de aankoop van twee bedrijven heb je al twee keer zoveel ellende."

Zuinig en eenvoudig
Buiten deze flinke investering in goede dieren, is Martin zuinig met aankopen. "Ik had me voorgenomen om alleen maar geld te stoppen in iets wat geld oplevert. Dat heb ik ondertussen iets losgelaten, want in sommige gevallen ben ik te zuinig geweest." Zo wil de geitenhouder graag automatische afname op zijn melkmachine, en 1-op-1 melken. "Ik heb een 2x30 zij-aan-zij 1-op-2-melkstal zonder afname. Het eerste jaar, met alleen maar jaarlingen, is dat niet bij te houden, waardoor ik veel blauw uier heb gezien." En vorig jaar heeft hij land gekocht, 12 hectare. "Dat wilde ik graag, want dat is mijn pensioen." De bedrijfsvoering houdt Martin graag simpel. "Ik wil niet te veel werk hebben", lacht hij. De geiten krijgen grasklaver uit balen en brok. In het rantsoen combineert hij een voorjaarsbaal met weinig klaver met een zomerbaal met veel klaver door de een 's ochtends te voeren en de ander 's avonds, met een blokkenwagen. De beste geiten zijn nu twee jaar duurgemolken en gaan dit jaar bij de bok. De lammeren van jaarlingen worden aangehouden. Eenmaal per jaar doet

Martin melkcontrole, in augustus. Op basis daarvan wordt besloten welke dieren worden duurgemolken. Bokken probeert Martin wat langer aan te houden, zodat hij er gegevens van kan verzamelen. Hij probeert twee broers te kopen, het liefst twee stel. Die zet hij in op twee paar geiten, en het jaar erop doet hij dat andersom.

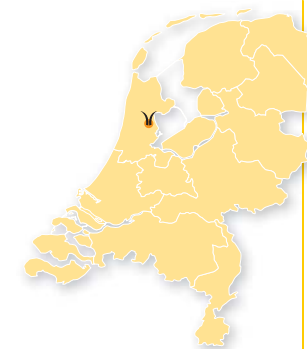
Punt van aandacht: arbeid
Deze aanpak werkt. De geiten produceerden afgelopen jaar 1.177 kg melk met 3,63% vet en 3,45% eiwit, 83 kg vet en eiwit per geit per jaar. Zeker voor een biologisch bedrijf zijn dit mooie cijfers. Vraagt dit om bedrijfsuitbreiding? "Voorlopig niet", zegt Martin. "Hoewel het moeilijker is om klein te blijven dan om te groeien als het lekker gaat." Maar de verdeling werk-privé schiet dan wellicht uit balans. Nu vindt Martin het al moeilijk om die balans te vinden. "Er zit veel arbeid in het bedrijf. Bij groei kan ik overwegen om iemand in dienst te nemen. Maar dan moet de groei in een keer ook hard gaan." Op dit moment heeft Martin een zzz'p'er die een dag in de week komt melken en voeren, zodat hij tijd heeft voor het gezin of iets anders. "Ik wil niet een eenzame boer op een te groot erf worden. Daarvoor ben ik te sociaal aangelegd." Gezelligheid is dan ook een belangrijke reden om twee dagen in de week mensen met psychische problemen op het bedrijf mee te laten helpen. "Ik wil heel graag een breed bedrijf. Zelf heb ik lang zo'n plek als deze boerderij gewild en ik wil die graag delen met anderen. Bovendien betekent het inkomen." De mensen die komen

zijn zelfstandig, hebben een normaal verstandelijk vermogen en proberen daginvulling te vinden. "Het is heel gezellig als ze er zijn. Zo ben ik niet alleen op het erf."

Martin Waal met kinderen Frida en Teun in de lammerenstal.

Profiel

Naam: Martin Waal en Linda Stoeten en kinderen Antje, Teun en Frida
Woonplaats: Zuidoostbeemster (NH)
Bedrijf: biologische geitenhouderij met 440 melkgeiten, zorgboerderij
Productie: 1.177 kg melk, 83 kg vet en eiwit per geit per jaar